

OB INFORMACIJI GLEDE PRESKRBE LJUBLJANSKEGA TRGA S SADJEM, VRTNINAMI, MESOM, MLEKOM IN JAJCI

ZAKAJ POSREDNIKI?

ZARADI VISOKIH CEN, KI PRIVABLJAJO PRODAJALCE IZ VSE JUGOSLAVIJE, SO LJUBLJANSKI ŽIVILSKI TRGI SKOZI VSE LETO DOBRO ZALOŽENI Z VRTNINAMI, SADJEM IN SVEŽO ZELENJAVO – PREMALO MANIPULATIVNEGA PROSTORA ZA PRIPRAVO BLAGA, SORTIRANJE IN EMBALIRANJE – PREPRODAJA PODRAŽUJE BLAGO

Ljubljana se je v povojnem času izredno hitro razvijala. Z visoko blokovno gradnjo se ni spremenila samo zunanja podoba mesta, spremenile so se tudi potrebe prebivalstva. Z vsakim letom se zmanjšuje delež prebivalstva, ki se oskrbuje s kmetijskimi pridelki iz lastnih virov. Prebivalstvo je zato vse bolj odvisno od organizirane dobave živil in ponudbe v trgovini na drobno ter na živilskih trgih.

Zaradi splošnega družbenega pomena je zaupana skrb za preskrbo Ljubljančanov z osnovnimi živili ne samo organizacijam, ki trgujejo z živili, marveč tudi mestni skupščini, ki je na zadnji seji sprejela informacijo o tej problematiki.

Na območju Ljubljane živi 270.000 stalno in okoli 24.000 začasno prisotnih prebivalcev. Od tega jih živi v ožjem mestnem predelu 226.000. Poraba zlasti mleka in mesa je skromna in kaže, da vzdržujejo prebivalci z območja Ljubljane relativno zadovoljivo življenjsko raven na račun slabe sestave prehrane. Zato tudi porabe ne moremo istovertiti s potrebami, ki bi bile ob ustreznih kupni moči prebivalstva Ljubljane večje, posebno glede mesa in mleka. Naj omenimo, da je poraba mleka in mesa v razvitih deželah za 50 do 100% višja kot v Ljubljani.

Največ prodajnega prostora obsegajo samopostrežne trgovine, v katerih dobe potrošniki poleg špezijskega blaga in sadja, vrtnine, pakirano sveže meso, jajca in mleko. Šlede klasične špezijske trgovine, specializirane prodajalce za meso in mesne izdelke in specializirane prodajalce kruha, peciva, mleka in mlečnih izdelkov. Najbolj skromen prodajni prostor ima trgovina za prodajo sadja in zelenjave, vendar ga dopolnjuje živilski trg.

Zanimivo je, da se je v zadnjem času v Ljubljani močno povečalo število prodajalcev mesa zunaj ljubljanskih mesno-predelovalnih podjetij, kar kaže na odprtost ljubljanskega trga.

Preskrba z vrtninami in sadjem

Pomembnejša ponudnika vrtnin in sadja na območju Ljubljane sta trgovski organizaciji Sadje-zelenjava in Emona, ki imata v Ljubljani tudi ustrezna skladišča in hladilnice. V prometu na drobno je močnejši ponudnik še trgovska organizacija Mercator. Ljubljana kot veliko potrošniško središče pa je zanimiva tudi za prodajalce vrtnin in sadja iz drugih slovenskih in jugoslovanskih krajev. Dobre prometne zveze omogočajo, da pride blago sveže na trg in tako je Ljubljana oskrbljena s svežo zelenjavo skozi vse leto. Za dobro oskrbo s sadjem in vrtninami tudi v nesezonskih mesecih pa poskrbe trgovske organizacije, ki imajo v Ljubljani dokaj obsežen skladiščni prostor s hladilnicami.

Na ljubljanskih živilskih trgih pa se vedno v večji meri pojavlja preprodaja, ki ima za posledico podraževanje blaga. Tako so npr. cene sadja in vrtnin na živilskih trgih večkrat višje od cen v drobnoprodajnih poslovalnicah. Pri takem prometu pa je komunalna organizacija Ljubljanski živilski trg samo upravitelj in oskrbnik prostora, ki ga po pogodbi (družbeni sektor) ali za vsakodnevne odškodnine (zasebni sektor) oddaja v uporabo. Uprava živilskega trga nima niti hladilnic niti skladišč in drugih manipulativnih prostorov. Blago dovažajo ponudniki vsakodnevno na trg. Neprodane količine vrtnin in sadja le-ti vskladiščejo začasno v zaklonišču pod Gradom in po raznih dvoriščih in dvornicah. V tako neurejenih razmerah se nenadzorovano razvija prekupčevanje. Zlasti večji proizvajalci pripeljane količine sadja in vrtnin v celoti oddajajo stalnim prodajalcem, ki dovažajo na proizvajalčeve cene visok pribitek (tudi do 100%). Ti prekupčevalci imajo mnogokrat potrdila pristojnih občin, da so blago sami pridelali.

Ni osamljen primer, ko prodajalec vrže blago (zlasti paradiznik in solato) raje v Ljubljanico, kot da bi znižal ceno.

Poleg zasebnikov trgujejo s sadjem in vrtninami na živilskih trgih tudi družbene trgovske organizacije. Njihovo blago prodajajo na stojnicah prodajalci, ki imajo s podjetjem sklenjene pogodbe – pavšalisti. Podjetja jim dajejo od prodanega blaga rabat ali pa ceno oblikujejo sami in se v tem primeru pojavljajo bolj ali manj kot prekupčevalci. Sodimo, da bi morali takšno in podobno trgovsko dejavnost na območju Ljubljane prepovedati, dejavnost živilskih trgov pa bi bilo potrebno reorganizirati in dopolniti.

Za gram svežega mesa

Na območju Ljubljane je v zasebnem sektorju reja živine za zakol slabo razvita. Družbena kmetijska gospodarstva, ki imajo svoja pitališča, pa živino zaradi ugodnejših cen prodajajo za izvoz. Preskrba z mesom je tako v Ljubljani skoraj v celoti odvisna od dovoza živine in mesa iz drugih krajev, posebno iz sosedne

Hrvatske. Oblikovanje cen ureja zakonodaja tako, da se cene živine oblikujejo prosto po tržnih pogojih, cene svežega mesa pa so maksimalne na ravni, ki jo je v skladu z vezavnimi in republičnimi predpisi določila mestna skupščina.

Kako pa je s preskrbo z mlekom?

Ljubljana je z mlekom sorazmerno dobro preskrbljena. Izbor je dokaj pester in obsega pasteurizirano mleko z različno toliščobno stopnjo (3,2 in 1,6) v poletilenski in tetrapak embalaži, sterilizirano in homogenizirano alpsko mleko, alpsko mleko z dodatki (čokoladno mleko) ter različne vrste jogurta.

Ljubljanske mlekarnice zbirajo mleko na obširnem območju ljubljanske kotline, Dolenjske, Zasavja in v občini Šmarje pri Jelšah. Svoje obrate ima podjetje razen v Ljubljani (centralni obrat) še v Stični, Velikih Laščah, Kočevju in v Šmarju pri Jelšah. Za Ljubljano je predvsem zanimiva proizvodnja v centralnem obratu v Ljubljani; drugi obrati mleka večinoma predelujejo v mlečne izdelke. Ko je ponudba mleka manjša, pa ti obrati zbirajo mleko za potrebe centralnega obrata.

Iz Emona letno 27 milijonov jajc

Ljubljana ima dokaj urejeno preskrbo jajc. V bližini mesta ima trgovska organizacija Emona velika vzrejališča kokoši nesnic z letno zmogljivostjo okoli 27 milijonov jajc. Prek drobnoprodajne trgovske mreže nudijo jajca na območju Ljubljane tudi vsi drugi večji proizvajalci jajc iz Slovenije, Perutnina Ptuj, KIK Pomurka in perutninski kombinat Neverke. Na živilskih trgih pa prodajajo jajca v večjih količinah zasebni proizvajalci iz Podravine. Znatna je tudi samopreskrba prebivalstva iz drobne reje perutnine. Ob veliki ponudbi so cene kljub prostemu oblikovanju relativno nizke in so jajca zato poleg konzumnega mleka sorazmerno poceni beljakovinsko živilo. Poraba jajc je zaradi ugodnih nabavnih možnosti dokaj visoka.

Ponovno preučimo cene v vrtcih

(Nadaljevanje s 1. strani)

boljšati kadrovske strukture pedagogov,

otrokom iz oddaljenih krajev je treba zagotoviti ustrežnejši pouk ali urediti domsko namestitelj,

še nadalje si je treba prizadevati za čimboljše realizacije družbenega dogovora o štipendiranju.

Zavod za šolstvo je sestavil oceno o pomanjkanju delavcev nekaterih strok. Komisija za pomoč prosvetnim delavcem pri dopolnilnem izobraževanju je to oceno že upoštevala pri različnih oblikah pomoči. Po podatkih je na osnovnih šolah na območju ljubljanskih občin 154 učiteljev, ki nimajo ustrezne izobrazbe. Od tega jih 108 študira, 46 pa ne. TIS Ljubljana je v zadnjih letih finančno pomagala pri študiju 98 učiteljev. Ljubljana je že pričela z oblikovanjem enotne kadrovske evidence. Kadrovske evidenco bodo zbirali, vodili in dopolnjevali na enem mestu. Zavod za šolstvo – organizacijska enota Ljubljana pa sprejema delavce na vodilna delovna mesta v vzgojno-izobraževalnih zavodih in za pedagoško službo v tesnem sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami. TIS Ljubljana bo v skladu z akcijo za hitrejšo pridobitev potrebne strokovne izobrazbe tudi v letu 1973 še nadalje nudila pomoč zaposlenim prosvetnim delavcem pri pridobitvi potrebne izobrazbe.

ŠTIPENDIJE V PRAVE ROKE

V šolskem letu 1971/72 je imela TIS Ljubljana 272 štipendistov, od tega 181 srednješolcev in 91 visokošolcev. Ob tem velja poudariti, da jih je kar 229 ali 84,2% takih, ki jim družinski dohodek na člana ne presega 600 dinarjev. Samo 6 štipendistov ali 2,2% je takih, kjer znaša dohodek na družniškega člana nad 800 dinarjev. Po socialnem poreklu je struktura naslednja: otrok delavcev je 94, uslužbencev 86, upokojencev 59, otrok kmotov 23, ostalih pa 10. Očitno je, da je premalo šti-

pendistov iz vrst kmečke mladine. Za šolsko leto 1972/73 je TIS dodelila 58 štipendij dijakom in študentom s podeželja. Za šolsko leto 1972/73 je TIS dodelila 58 novih štipendij; od tega je 36 srednješolcev in 22 visokošolcev. Razpon štipendij je na sr. Injnih šola od 420 do 690 din in na višjih in visokih šolah od 520 do 890 dinarjev. Poudariti je treba, da so bili v skladu z novim izračunom življenjskih stroškov ponovno revalorizirani štipendijski razponi in v skladu s temi izračunane nove štipendije.

OTROKOM ENAKE PRAVICE DO DOBRE VZGOJE IN NEGE

V novozgrajenih VVZ v letu 1972 so bili sprejeti otroci že po enotnih kriterijih. Te kriterije so vsi VVZ upoštevali pri sprejemu novih otrok v šolskem letu 1972/73. Pri vseh VVZ so ustanovljene komisije za sprejem otrok, ki jih sestavljajo zastopniki krajevnih skupnosti, zavodov za socialno delo, zdravstvenih služb, staršev ter VVZ. Vendar praksa še opozarja na nekatere pomanjklivosti; skoraj vse komisije so pri odločanju o sprejemu otrok preveč poučevalne meje krajevnih skupnosti. Nekatere so celo zahtevale, da bi otrokom, ki so že bili v varstvu iz drugih krajevnih skupnosti, odgovorili le-to. Kriteriji so s stališča otroka krivični, ker imajo otroci enake pravice do dobre vzgoje in nege. Zmogljivosti VVZ pa žal trenutno še niso take, da bi lahko sprejeli vse otroke, ki so potrebni vzgoje in varstva. Zato so kriteriji sicer izhod v silo, ki pa naj bi vendarle zagotavljali družbeno skrb za najpotrebnejše otroke.

Pri uvajanju diferenciranih cen se je pokazala vrsta slabosti, pa tudi različnih načelnih vprašanj, ker vse terja, da odgovorni dejavniki cene ponovno preučijo in v sodelovanju z občinskimi skupščinami pripravijo za leto 1973 izpolnjen predlog, da bi zagotovili tudi večjo kontrolo nad prikazovanjem dohodkov staršev.

POPOLDANSKO VARSTVO

Izkazalo se je, da želijo starši večinoma podaljšati čas bivanja otrok, ki so že redno zajeti v varstvo, kar pa ni bil namen popoldanskih oddelkov. Organizacija popoldanskega varstva naj bi ustregla le staršem, ki delajo popoldne oziroma v izmenah, ker bi ti oddelki bili odprti od 11.30 do 20.30 ure dnevno.

Potreba po popoldanskem varstvu se je izkazala le v VVZ Mladí rod, France Prešeren, Jarše in Angelece Očepek. Izmenično varstvo pa se je pokazalo potrebno uvesti v VVZ Prule, Andersen, Najdihojca, Kolezija. Vendar tudi v teh VVZ ti oddelki niso polni.

VRTCI NA TEKOČEM TRAKU

Novi objekti, ki so bili namensko grajeni in odprti v letu 1972, so pripomogli k rešitvi najbolj perečih problemov tistih VVZ, ki so živeli v skrajno nemogočih razmerah. Mednje sodijo VVZ Čmučje, Kodeljevo, Zalog, Studenec in Spodnja Šiška. Leto 1972 je bilo izredno pomembno v razvoju družbenega varstva otrok v Ljubljani, saj je bilo zgrajenih kar sedem objektov za varstvo predšolskih otrok. Novi VVZ so bistveno izboljšali razmere za tiste otroke, ki so do tedaj bivali v higieniko-sanitarno popolnoma nemogočih prostorih in seveda odprli možnost vključitve novih otrok v VVZ.

Tudi v letu 1973 bo TIS Ljubljana z vso pozornostjo spremljala delo sklada za izgradnjo osnovnih šol in VVZ, še posebej glede na enotni program gradnje osnovnih šol in VVZ na območju ljubljanskih občin. Prizadevali si bodo za funkcionalno in cenovno gradnjo.

Po ustavnih dopolnilnih in osnutku zakona o skupnosti otroškega varstva bo TIS predlagala občinskimi skupščinam, ki so ustanoviteljice TIS, naj začno postopek za ustanovitev ljubljanske skupnosti otroškega varstva.

Vablivo kopališče

Direkcija gostinskega podjetja Figovec, ki upravlja kopališče Kodeljevo, ima tudi letos številne pripombe in pritožbe na rovaš nekaterih kopalcev. Posameznikom namreč bržkone primanjkuje najosnovnejše kopalne kulture, ki se kaže v tem, da je treba spoštovati in upoštevati navodila in opozorila uslužbencev in redarjev. Le-ti nenehno prosijo in opozarjajo ljudi, naj ne nosijo na kopališče steklenine, ki se na kamenitih ploščah kaj hitro razbije. Črepinje in drobci stekla so še posebej nevarni za bosonoge otroke in mladež, ki se rada podi in skače okrog bazenov. Predvsem opozarjajo, da je treba prazne pivske in druge steklenice takoj vrniti točajem, ne pa se z njimi žogati in jih razbijati. Dogaja se tudi, da tako imenovani zastojkarji lezejo čez ograjo, lomijo nasade in okrasno cvetje, razgrajajo in vznemirjajo mirne kopalce. Med njimi je tudi veliko takih, ki se jim ne ljubi opraviti malo potrebo v stranišču, marveč mokrijo v bazen. Mnogi kopalci mečejo odpadke kar v bazen ali okoli bazenov.

Ceprav lani in letos ni bilo opaziti kraje denarja in drugih dragocenosti, se kljub opozorilom še vedno dogaja, da nekateri kopalci nosijo s seboj kar zajetne denarnice, ženske pa zlatino, kot da gredo na večerno prireditev.

Letošnja vstopnina je na lanskoletni ravni. Odrasli morajo za sezonsko vstopnico, ki velja za 20 kopalnih dni, odšteti 50 din, otroci pa 30 din, medtem ko znaša celodnevna vstopnina za odrasle 5 din, za otroke 2 din ter garderobna omarica 1 din. Letos bodo na kopališču uvedli nov prometni režim. Dostop z avtomobili bo samo s Poljanske ceste. Ob Gruberjevem prekopu bodo uredili še eno parkirišče. Skupaj bo torej prostora za 500 avtomobilov, za katere bodo uvedli parkirino.

Bife bo bogato založen. Kopalcem bodo na voljo jedila na žaru, obloženi kruhki, topla malica in obilo brezalkoholnih pijač ter sladoleđ.

Uprava kopališča tudi letos obljublja kopalno šolo. Prvi tečaj za 120 šolarjev bo trajal od 2. do 14. julija, drugi pa od 16. do 28. julija. Stroške bosta krila občinska zveza za telesno kulturo ter gostinsko podjetje Figovec. Starši bodo prispevali samo 30 din prijavnine za otroke. V avgustu se bodo na dveh plavalnih tečajih zvrstili tudi odrasli neplavalci iz delovnih organizacij. Za letošnje sezono so na novo preplekali bazene ter tlakovali 400 kv. m površine okoli bazenov. Mimo tega so zasadili tudi 1.200 vrtnic različnih barv ter živo mejo. Manjkajo še zunanji tuši, zunanje kabine, nekaj senčnikov in vodne ovire za pranje nog.

Problem izobraževanja odraslih v Ljubljani

Šolanje je trajen proces

NEUSTREZNI ŠTUDIJSKI POGOJI – DRUŽBENOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE USIHA – KOMU JE DOSTOPNO IZOBRAŽEVANJE?

Svet za vzgojo in izobraževanje pri skupščini mesta Ljubljane je pred letom predložil poročilo o stanju na področju srednjih šol in domov. Takrat je bilo dogovorjeno, da svet izdela podobno poročilo tudi za zavode, ki izobražujejo odrasle. Pri tem so sestavljalci poročila imeli pred očmi predvsem delavsko univerzo Boris Kidrič in zavod za tehnično vzgojo in izobraževanje – katerih ustanoviteljica je mestna skupščina – pa DU Cene Štupar in dopisno delavsko univerzo.

V skladu z razvojem materialne baze družbe in njeno samoupravno proizvodno in politično organiziranost je treba hitreje zmanjševati družbeno-ekonomske razlike v možnostih za vzgojo in izobraževanje ter skrbeti, da postane dostopna vsem občanom. Spričo močnega razvoja znanosti in njene uporabe ter nenehnega širjenja vloge osebnosti v sodobni družbi se izobraževanje ne končuje s šolanjem v mladosti, temveč postaja trajen proces, v katerem dobivajo organizirane oblike izobraževanja odraslih čedalje pomembnejšo vlogo. Poleg tega, da naj pripomore k izboljšanju kvalifikacijske sestave aktivnega prebivalstva, naj bo izobraževanje v večji meri usmerjeno k spoznavanju najnovejših znanstvenih in tehničnih dosežkov, da bo znalo kar najuspešneje reševati probleme v proizvodnji in družbeni praksi. V tej smeri raste vloga vseh šol, fakultet, znanstvenih inštitutov, izobraževalnih centrov pri delovnih organizacijah, delavskih univerz, kulturnoumetniških zavodov in sredstev za množično komunikacijo.

VZGOJA CELOVITE SVOBODNE OSEBNOSTI

V stališčih družbenopolitičnih forumov o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja je poudarjen temeljni družbeni vzgojnoizobraževalni smoter oblikovanja celovite, svobodne osebnosti, ki bo sposobna na marksističnih spoznanjih in naše stvarnosti odločati o vseh razmerjih in pogojih svojega življenja in dela, pripravljena ustvarjalno kritično spreminjati družbena razmerja ter razvijati in uveljavljati samoupravne in humane socialistične odnose.

Izhajajoč iz specifičnosti izobraževanja odraslih je potrebno:

– izpopolniti in razširiti osnovnošolsko izobraževanje za vse tiste zaposlene, ki te izobrazbe nimajo in je le-ta pogoj za nadaljnje strokovno in družbeno izobraževanje,

– zagotoviti načrtnost v strokovnem izobraževanju že

zlasti zaradi zahtev razvoja znanosti in tehnologije, ki pogojujeta, da se mora zaposleni v aktivni delovni dobi večkrat prekvalificirati,

– zagotavljati hitrejšo spremembe strukture zaposlenih in funkcionalne usposobljenosti,

– omogočiti delovnim ljudem, ki nimajo osnovnega strokovnega znanja, pridobitev poklicne izobrazbe (vsaj na stopnji ozkega profila oziroma specializiranega delavca),

– izpopolniti sistem družbenopolitičnega izobraževanja glede na potrebe in zahteve opravljanja družbenih funkcij,

– razviti sistem izobraževanja za življenje (problemi vzgoje otrok, ekonomika gospodinjstva, aktivna rekreacija itn.),

– zagotoviti iz družbenih virov financiranja osnovnošolskega izobraževanja odraslih, družbenopolitičnega izobraževanja in izobraževanja za potrebe vzgoje otrok; poleg tega pa bi morali iz družbenih sredstev zagotoviti tudi financiranje programsko razvojne dejavnosti izobraževanja odraslih ter sredstva za investicije v objekte in opremo,

– v Ljubljani rešiti problem prostorov za potrebo izobraževanja odraslih, ker niti ena institucija za izobraževanje odraslih ne razpolaga niti z zadostnimi, še manj pa s funkcionalnimi prostori, ki bi ustrezali specifičnim zahtevam izobraževanja odraslih,

– oblikovati tako organizacijo izobraževalnih institucij za odrasle, ki bodo optimalno zagotavljale racionalno načrtovanje, programiranje ter izvedbo izobraževalnega procesa, uporabo materialnih sredstev ter kadrov.